

Sovány siker

volt a *Cosi fan tutte* évadvégi előadásán. A Mozart-mű eddig egyetlen bemutatót ért meg Szegeden, még 1978-ban a Kisszínházban. Azóta úgy két-három évente megpróbálják felfrissíteni néhány új szereplővel. Legutóbb Iván Ildikó, Szonda Éva és Vajda Juli beállása lehelt belé életet, meg Gregor József stabil Alonsója.

A mostani új betanulás indoklásához Mozartot hívták segítségül, ki idén huny el kétszáz esztendeje. Más indokot nehéz találni a *Cosi* előadására.

Rég láttam Szegeden operaelőadást, mely hasonló részvétellel folyt volna le. A mű, valljuk meg, nem tartozik az isteni Mozart legjobbjai közé. Két legény álruhában igyekszik elcsábítani egymás menyasszonyát. Amint ez sikerül, leleplezik magukat, s a bölcs filozófus azonnal levonja a tanulságot: „A férfi, akit megcsal a kedvese, magára vessen!” Kevésbé érdekes librettó-alapanyag, megkomponálható szituációt alig tartalmaz. Gyengébb szerzők ismeretlen műveiben gyakran találunk egy-egy népszerű részletet. Mozart másodikvonalbeli operáiból azonban egyetlen operalágeret se tudnék mondani. A *Cosiban* sincs egy se. Muzsikája meglehetősen messze marad a Figaro házassága, vagy a Don Giovanni elvességétől.

Kocsár Balázs koncentráltan és jó arányérzékkel dirigálja a zenekart, de hát ez csak az alap, az üdvösséghez kevés.

Egy *Cosi*-felújítást holmi bicentenáriumi statisztikai szempontokon túl, igazából két dolog indokolhat. Kivételes énekművészek jelenléte vagy egy friss, érdekes rendezői elgondolás. A mostani felújítást egyik sem indokolja.

Angyal Mária régi rendezése túlságosan direktnek láttatja a művet. A szituációk értelmezésében az úgynevezett „vígoperai hagyományra” támaszkodik, ahelyett, hogy végiggondolná, az adott helyzetben a szokásokkal ellentétben mit mond a zene. Ha például a két álruhás fiút teljesen lukékn állítjuk be, akkor érthetetlen, miért szeretnek beléjük mégis a lányok. Nem arról van szó, hogy kényes ízlés tiltakozik a bozóhati figurák ellen: egyszerűen elvész a dolgok téje. Vagy ha a két nővér olyan csöpögő, túlnyúló túlságosan szerelmlem jelenik meg első jelenetükben, akkor rögtön tudom: szerelmük nem mély érzés, hanem pöz, öntetszelgés, így a fogadás előre lefutott ügy. Ezt a jelleget erősíti a jelművek vásári tarkasága is.

A szerepeket éppen ki lehet osztani, néhol kedvezően, más pontokon alig-alig. Matkócsik Éva becsülettel elénekli Fiorilligit, ám a hang karaktere nem vág egybe a szerepével: súlyosabb annál, koloratürkészséggel pedig kevésbé rendelkezik. Így aztán ezúttal sokkal inkább szembetűnik nyersége is, mely a drámaibb szerepkörben sokkal kevésbé zavaró. Az azonban szinte mulatságos, hogy az énekesnő alkati merevsége kifejezett érény ebben a túlpontozott komédiában. Szonda Éva kevés támpontot kapott, hogy egyéni figurát formálhasson. Egyébként pompás hangban van. Felújításokat lehetne rá építeni. Vajda Juli bizottsággal megformált Rosinája végre olyan szerep, melyre alkalmas: igazi operai szubrett. Sőt a szubrett prototípusa, szinte összetéveszthető az énekesnő más alakításával. Réti Csaba má már csak korlátozottan képes Ferrando megszólaltatására, a bemutatón több gikszert is fogott. A helyzet kényes, de azt hiszem, neki lenne a legjobb, ha szerepkört váltana. Andrejesik István Giulio II. felvonásbeli áriájában váratlanul igazi felháborodás, indulat zendül meg; egy pillanatra megszólal az a hang, mely az előadás érvényes hangja lehetne. Egyébként ő is bohóca veszi a figurát. Kovári Csabának van affinitása az Alonso-szerű moralistákhoz. Hangja egyelőre a szerep ambícióján kevésbé tartalmas és szingzag, kifejező. A figura ígéretes vázlat. Hátranyalt összes frizurája nagyszerű lelemény, valahol még biztosan kitűnően lehet majd használni. Például egy igazi *Cosi*-előadásban.

Márok Tamás

A kávéház zamata

Egy kis zene, egy kis vers, néha fájdalom, néha nevetés, és egy-egy kávé – gondolhatta volna a váratlan vendég péntek délután a Royal Kávéházban, ahol Lengyel Zoltán költő műsora került napirendre. Azt mondom, napirendre. Mert igaz, a kávéházban és városszerte is egyik felolvasóest követte a másikat, a közönség étvágya és ízlése szerint válogatható. Ami így van rendjén. A péntek délutáni közönség többsége már jól ismerhette a szerzőt és a műveit is – nem titok, hogy ezek az estek nagyrészt családias hangulatban telnek el, csak éppen a szerző maradt ez idáig adósunk, mert hát nemigen kereste a pódiumot. Az okát firtathatnánk több oldalon át, de minnek.

A lényeg az, hogyan Lengyel Zoltán legújabb ciklusokban gondolkodik költészetéről, olyan változatos szerkezetű műsört állított össze, amelyben láthatóan a szerző és a látogatók is jól érezték magukat. A zene is legalább olyan fontos volt a műsorban mint a vers; hogy úgy mondjam, lecsengették, illetve felvezették a zenés betétek a szövegeket. Kávéház volt! Amit annyian visszasóhajtoztak már, és amitől – ez is kiderült – mindenki elszokott, vagy nem is ismerték. Mert ki tudja, mit kell olyankor csinálni, mikor nem a költő, hanem egy dob és egy gitár beszél? Szabad ilyenkor beszélni, vagy megbeszélni, netán a rendelést leadni egy újabb kör „ásványléré”, esetleg vájtfüllű zeneértőt imitálva a lábdob remegésén merengeni? Szóval, na mit lehet? Csoda tudja! Mindenesetre annyi kiderült, hiába hívunk vissza régi formákat, ha nincs a „szánkban a zamata”, speciál a kávéház zamata. Mindazonáltal finom ízelítőt kaptunk, lesz mire emlékezni.

P. Sz.

ÉGI ÉS FÖLDI SZFÉRA, AVAGY:

Két évszázad egy épületben

A Kőlcsey utcában talán föl sem tűnik két nagy tömegű épületszomszédja között a szerényen meghúzódozó Auer-ház. Itt működött az a „fényirda”, amelynek fényképészei a nagyárvízet is rögzítették régimódi masináikon. A kis épület életveszélyes, régóta nem lakják. Lebontása is szóba került, de ettől a veszélytől biztosan megmenekül: mint a sarki Reök-palotába, ide is bank költözik majd.

A megvalósítás terve nem mindennapi. A múlt századi egyszerű, klasszicista stílusban épült Auer-ház kicsi lenne a Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. céljaira, ezért Palánkai Tibor építész-mérnök az eredeti homlokzat meghagyásával terveiben „továbbépítette” a házat oly módon, hogy a régi épületet hozzákapcsolta az újhoz.

elemek élnék együtt az erőteljesen megmutatózó nyers beton formákkal, amelyek világosan föltárlják az új ház tartószervezetét. A harmónia itt „ropogós”, ellentmondásos módon teremődik meg Palánkai Tibor, valamint Batta Imre belsőépítész szándékai szerint.

A lebegő üveghalótető

Az új épület – bár a bank tekintélye monumentális megjelenést kívánt – nem telepedhetett rá a régire, és meg kellett oldani a két ház összekapcsolását is. A bankház magassága megegyezik majd a szomszéd kétemeletes épülettel. Nem nyomja agyon az Auer-házat, hanem hátrálva emelkedik tőle.

A kapcsolódás egy vékony fémhálós, könnyedén lebegő üvegtetővel jön létre, amelyen át a bank nagy belső terét elárasztja a bezuhogó fény. Itt fogadják először az ügyfeleket, ebből a térből visznek föl az emeleti lépcsők, a magasba nyúló oszlopon panorámalift mozog.

A régi ház feladata a látogató bevezetése lesz: a homlokzaton kaput nyitnak, amelyet – szán-

dékoltan az épülettel elűtő anyagokkal – jelzésszerű, tympanonos-oszlopos elemekkel díszítenek. Már kívülről látható lesz a bent kibontakozó építészeti szándék: a régi és az új összekapcsolódása, vállalva az illeszkedést és a másságot.

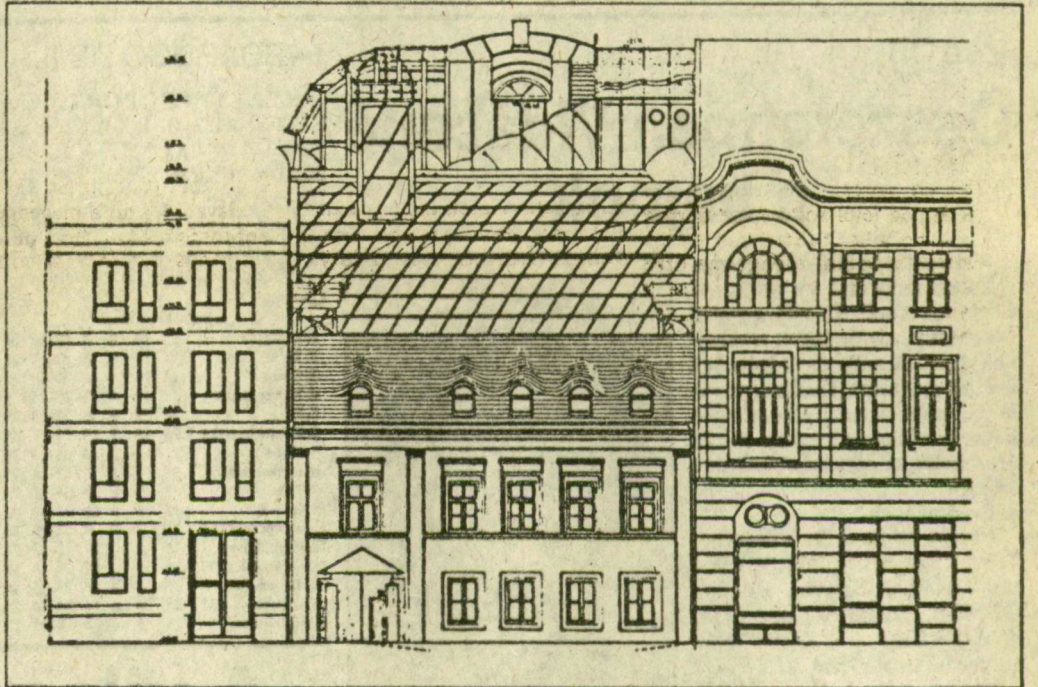
Belopott természet

A bejáratról lépcső vezet majd a lakossági trezor pincéjébe – a belépő rögtön láthatja, hogy itt biztonságosan megőrzik az értékeket. A lejáró fölött kis híd visz át. A régi épület emeletén lesz a bankigazgató irodája. Legfontosabb vendégeit az új rész kupolatárgyalójába hívhatja meg, ahonnan rálátni a Belváros háztetőire és tornyaira.

Az üvegtetővel fedett térbe a természetet is belopják: az égbolt változásai, a szomszédos ház tűzfalán fölfutó növények, a különlegesen megoldott vízvezetés, amely az eresztől lefolyó esővizet csorgatja a belső falon végigvit kis csatornába, a magasban vékony, feszített hálóra tűzdelt apró lámpák, amelyek esténként a csillagos eget idézik.

A hátsó homlokzat teraszosan ereszkedik alá az udvarra, a „föld szférájához”, a legalsó szinten anyaghaználaltban is igazodva a súlyosan megtartó elemhez (kő és kerámia).

Nyilas Péter

A Kőlcsey utcai homlokzat

Angol színház és színtanoda

Új színházi központ jött létre Budapesten. A Merlin Színház a Városháza udvarán lévő kétszintes épületben működik, s sokféle funkciót betölt. Van itt jazz-klub, étterem, befogadószínház, angol nyelvű színház, és nem utolsósorban színészképző műhely.

Ez utóbbit két volt kaposvári színész, Lázár Kati és Jordán Tamás indítja. Gondolom, akiket érint hallották, hogy a Színház és Filmművészeti Főiskolára idén is sokszoros a túljelentkezés. Ezért a leendő színészpályát bizonyára nagyon örülnék, hogy ezentúl egy másik helyen is tanulhatnak. A Merlin ösztől hároméves képzést indít a tervek szerint 12–15 résztvevővel. A műhelybe 18–30 éves fiatalok jelentkezhetnek, ha elküldik kézzel írott önéletrajzukat május 31-éig az alábbi címre:

LÁZÁR KATI, JORDÁN TAMÁS

1024 Budapest, Fény u. 15.

Felhívtuk telefonon Jordán Tamást, és a dolog hátteréről érdeklődtünk.

– Az előzmények két szálon futottak. Márton Andrásnak régi vágya, hogy Budapesten legyen egy angol nyelvű színház, mi meg Lázár Kati-val színészképzőt szeretnénk volna. Andrásval évtizedek óta jó barátságban vagyunk, s a múlt nyáron összeállítottunk egy forgatótervet, ahol elmondtuk egymásnak a terveinket. Kiderült, hogy neki kellene egy hely májustól szeptemberig, nekünk meg kellene egy szeptembertől májusig. Szóval kiderült, hogy minket az Isten is egymásnak teremtett. Sikerült megszereznünk a régi Gerlőczy klub épületét, amely a Városháza udvarán áll. S ha már ez megvan, úgy gondoltuk, ki kellene itt építeni egy jelentős szellemi központot. Erre írtunk terveket a fővárosi önkormányzatnak és a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak. Jó alapunk van, hiszen a jazz-klub már működik, 2-3 naponta más zenekar lép föl, a közelmúltban

volt itt Dés László, a Trio Stendal vagy Szakcsi Lakatos Béla. Nyáron angol nyelven, angol színészekkel Márton András rendezésében fogjuk előadni Molnár Ferenc Játék a kastélyban című művét, összességében pedig elindul a színészképző műhely.

– Ez azt jelenti, hogy Önök ketten föladják a színészi pályájukat?

– Igen, nem újítottunk szerződést Kaposváron.

– Biztosan sok jelentkező lesz. Hogyan fognak válogatni?

– Egy előzetes beszélgetés alapján 40 fős keretet építünk ki, s ezzel a társasággal két csoportban egy-egy héti együtt fogunk dolgozni, hogy feloldódjanak a gátlások, s mindenki a legjobb formáját mutathassa. Szerintem annak alapján, hogy valaki kiáll, és elmond egy verset, nem lehet eldönteni, hogy van-e tehetsége a pályához.

– Kik fognak önként tanítani?

– Dramaturgiát Vámos Miklós, táncot Györgyfalvy Katalin, beszédet Ságodi Gabi, no én persze mi ketten. Munkamódsze-

rünk az, hogy darabokat próbálunk és mutatunk be, évente kettőt. Mi leszünk a rendezők, és a közös munka során fogják elsajátítani a hallgatók a színészetet.

– Mindezt miből?

– A hallgatók tandíját fizetnek, 3000 forintot havonta. Ez körülbelül a költségek negyedét fedezi. Bevételre számítunk még az étterem és a klub működéséből, valamint természetesen állami támogatásból és pályázatokból. Egyébként a hallgatók munkát is vállalhatnak az épületben, például jegyszedést vagy takarítást, s így helyben kereshetnek pénzt.

– Miért van szükség erre a színészképzőre?

– Természetesen azért, mert azt gondoljuk, hogy mi tudunk a legjobban tanítani.

– Ennél kevesebb ambícióval nem is érdemes belefogni egy vállalkozásba.

– Szerintünk a főiskola rosszul tanít. Mi másképpen fogjuk csinálni. Szerintünk nem elsősorban mesterséget kell tanítani, hanem alkotó embereket kell nevelni. A színész szerintem alkotó ember, csak eddig nem annak nevelték. A megélhetésünk teljesen bizonytalan, de én úgy érzem, hogy ez a kötelességem, ezt kell csinálnom.

M.T.

NEMCSAK DOBBAL, CINTÁNYÉRRAL

A Guiro ütősei

Az ifjúsági ház plakátja egy szegedi és egy heidenheimi ütőegyüttes közös koncertjére hívogatja az érdeklődőt. Szegeden nincs nagy múltja az ütőszomszédoknak, a konzervatóriumban is csak nemrég alakult ilyen tanszak. A Tábor utcai zeneiskolában is azóta muzsikálnak a gyerekek ütőhangszereken, mióta Bedő Gábor Romániából Szegedre települt és felvállalta tanításukat. Öt év alatt sikerült a heitágú Guiro együttest megalakítani tanítványjaiból, akik között akad hatodikos elemista és orvostanhallgató is. Hogy egy ilyen együttesnek milyen célja, repertoárja, van arról a vezetőjét kérdeztük.

– Sokan azt gondolják az ütőhangszerek csak arra valók, hogy csim-bumm zajt lehessen velük csapni – kezdi mondókatját Bedő tanár úr. – A gyerekek is legfeljebb az üsdobot vagy a cintányért ismerik. Pedig a marimbán, a vibrafonon, a xylofonon, a harangjátékon ugyanolyan dallamokat lehet játszani, mint a zongorán, vagy a hegedűn. Célnk, hogy ezeket a hangszereket megismertessük, megszeretessük a gyerekekkel. Több olyan népszerű művet tanult meg és játszik a Guiro, amit a zeneirodalomból korábban már ismerhettek. Ilyen a Tereferé polka, a Carmen nyitánya, vagy akár a Rózsaszín párdúc zenéje. Ezeket ugyanis át lehet hangszerelni ütőökre is.

– Van-e a repertoárjában olyan mű, amit kifejezetten ütős hangszerekre írtak?

– Ez nehéz kérdés. Sajnos az ilyen művek megszámlálhatatlanul sokkal gazdagabb hangszerparkra lenne szükségünk. Balázs Oszkár, Zempléni László sok ilyen művet írt, de sajnos ezek közül csak keveset tudunk az eredeti hangszerelésben megszólaltatni. Honnan vegyünk mi például két üsdobot? A gyakorlással is gondok vannak, hiszen ezeket az instrumentumokat a gyerekek nem tudják

a hónap alatt hozni-vinni. Az árukról nem is szólva. Egy marimba minimum 270 ezer forintba kerül manapság. Nemrég a próbatiermünkben is kiüszítettünk. Nagy örömünkre megkaptuk a munkásszereket a próbahelyiségét, de csak huszonhét napig használhattuk, a fölöttünk lakó szomszédokat zavarta a muzsikánk.

– Szívesen jelentkeznek a gyerekek ütőökre?

– Alig győzzük őket fogadni. Ennek az is oka, hogy együttesünk évek óta járja az iskolákat és népszerűsíti a hangszereinket. Ez a műfaj azért is érdekesebb mint a többi, mert látványos. Az ütős az az egész koncert alatt izeg, mozog kalapál, hol ideüt, hol oda, a gyerekközönség nemcsak hallgatni, de látni is szereti a zenészek játékát. Jól szórakozik a közönség, mikor a srácok „magukon” játszanak. Ütemesen tapsolnak, a térdüket ütögetik, különböző ritmusban csattintgatnak az ujjukkal, vagy dobbantanak a lábukkal.

– Honnan az ismeretség a heidenheimi gyerekekkel?

A vezetőjünkkel, a román származású Marian Vaidával a Jasi zeneakadémián tanultunk együtt. Ő közben Németországba települt, én ide. Időközben mindketten ütőegyüttest alakítottunk. Tavaly őket hívtak meg minket, most mi látjuk vendégül a Jugendmusikschule Vibraslap nevű zenekarát. Sok jó barátom maradt odaát Romániában is. Évekig játszottam az aradi szimfonikusokkal és más neves zenekarokkal. Most, május 20-án a szegedi közös koncert után a heidenheimiekkel átmegegyünk Aradra, ott is adunk egy hangversenyt. A gyerekek nem sajnálják az időt a gyakorlásra, imádnak szerepelni s én örülök legjobban, ha sikerülük van.

(pacsika)